

Koulurauhaa koskeva lakiuudistus 1.1.2014

TYÖRAUHAA KOSKEVA SUUNNITELMA

Koulurauhaa koskeva lakiuudistus sisältää uudet ohjantamiseen ja turvallisuuteen liittyvät keinot koulujen ja oppilaitosten työrauhan edistämiseen. Laki koskee:

- Perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta
- Lukiolaissa tarkoitettua koulutusta
- Ammatillisesta koulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetuissa laeissa tarkoitettua koulutusta

Tietyt kasvatuksellisuutta painottavat uudistukset koskevat vain perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta.

Hyväksytty sivistyslautakunnassa 01.07.2014 § 66

SISÄLLYS

1. OSALLISUUS	2
2. KASVATUSKESKUSTELU	2
3. JÄLKI-ISTUNTO	3
4. VAHINGONKORVAAMINEN	3
5. VELVOLLISUUS SIIVOTA OMAT JÄLKENSÄ	3
6. KOULUMATKAT JA KIUSAAMINEN	4
7. VAARALLISTEN JA/TAI LAITTOMIEN ESINEIDEN KIELTO	4
8. OPETTAJAN JA REHTORIN OIKEUS TARKASTAA.....	5
9. OPETTAJAN JA REHTORIN TOIMIVALTA AINEEN TAI ESINEEN HALTUUNOTTAMISESSA...	5
10. VOIMAKEINOJEN KÄYTTÖ OTETTAESSA POIS KIELLETTY ESINE TAI AINE	6
11. ESINEIDEN JA AINEIDEN LUOVUTTAMINEN	6
12. JÄLKITOIMET.....	6
13. SUUNNITELMA JA SEURAAMINEN.....	7

1. OSALLISUUS

- Opetuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta mm. järjestämällä mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja esimerkiksi kiusaamista ehkäisevän suunnitelman sekä koulun ja oppilaitoksen järjestyssääntöjen valmisteluun.
- Jokaisessa koulussa ja oppilaitoksissa on oltava oppilas/opiskelijakunta, jota tulee kuulla ennen oppilaiden/opiskelijoiden asemaan vaikuttavien päätösten tekemistä:
 - opetussuunnitelma ja siihen liittyvät suunnitelmat
 - järjestyssääntöjen vahvistaminen
 - muut oppilaiden ja opiskelijoiden asemaan olennaisesti vaikuttavat päätökset
- Suunnitelma järjestyssääntöjen käsittelemisestä kirjataan koulun työ/toimintasuunnitelmaan lukuvuosittain.
- Oppilaalle/opiskelijalle annettava mahdollisuus osallistua koulun tai oppilaitoksen toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden tai opiskelijoiden asemaan liittyvistä asioista.
- Oppilaalle/opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien ja järjestyssääntöjen valmisteluun
 - osallisuus suunniteltava opetussuunnitelman ja vuosisuunnitelman laadinnan osana
 - määrääjoin selvitettävä oppilaiden, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä koulun ja opetuksen järjestäjän toiminnasta.

2. KASVATUSKESKUSTELU

- Kasvatuskeskustelu on ensisijainen keino puuttua oppilaan häiritsevään ja epäasialliseen käyttäytymiseen.
- Tavoitteena on varhainen puuttuminen häiriökäyttäytymiseen sekä kasvatuksellisten keinojen käyttäminen oppilaan käyttäytymisen parantamiseksi.
- Kasvatuskeskustelua käytetään, kun oppilas häiritsee opetusta, rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti.
- Kasvatuskeskustelun määrää koulun opettaja tai rehtori enintään 2 tunniksi. Keskusteluun voivat osallistua myös muut oppilaan opetukseen tai oppilashuoltoon osallistuvat henkilöt.
- Kasvatuskeskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella. Keskustelu on pyrittävä järjestämään mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen.
- Keskustelussa on yksilöitävä teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa.
- Keskustelu tulee kirjata wilmaan ja siitä on ilmoitettava oppilaan huoltajille, joille varataan mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä, jos se katsotaan tarpeelliseksi, esim. oppilaan käyttäytymisen ja sen syiden selvittämiseksi sekä asian korjaamiseen liittyvien oikeiden keinojen löytämiseksi.
- Samasta asiasta voidaan määrätä uudelleen kasvatuskeskusteluun tai jälki-istuntoon.
- Selvitetävä tarvittaessa laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot, joilla käyttäytymistä ja oppilaan hyvinvointia voidaan koulussa parantaa.

3. JÄLKI-ISTUNTO

- Mikäli oppilas jatkaa epäasiallista käyttäytymistä kasvatuskeskustelun jälkeen, hänet voidaan määrätä uudelleen kasvatuskeskusteluun tai jälki-istuntoon, jos sitä pidetään perusteltuna. Ensisijaisesti oppilas määrätään kasvatuskeskusteluun.
- Jälki-istunnossa voidaan teettää 1) kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja 2) tehtäviä, jotka ovat kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia. Tehtävien on oltava oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia.
- Oppilaan voidaan velvoittaa istumaan hiljaa.
- Jälki-istuntoa ei voida milteään osin järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muiden koulun suunnitelmien mukaisesta opetuksesta.
- Jälki-istunto kirjataan Wilman kurinpitomakkeeseen.
- Jälki-istunnon enimmäispituus on 2 tuntia.
- Varsinaiset työrajaustukset ovat kiellettyjä.

4. VAHINGONKORVAAMINEN

Perusopetuslakiin, lukiolakiin ja ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin on lisätty viittaus vahingonkorvauslakiin yhdenvertaisen laintulkinnan varmistamiseksi.

- Se, joka tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheuttaa toiselle vahingon, on velvollinen korvaamaan sen.
- Vahingonkorvausvastuu koskee lähtökohtaisesti kaiken ikäisiä oppilaita.
- Tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle tai tämän muulle lailliselle edustajalle.
- Kahdeksaatoista vuotta nuorempi vahingonaiheuttaja on velvollinen korvaamaan vahingosta määrän, joka hänen ikäänsä ja kehitystasoonsa, teon laatuun, vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuusoloihin sekä muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi.
- Korvaamisesta voidaan tapauskohtaisesti sopia. Jos korvataan rahalla, pääsääntöisesti huoltaja käyttää puhevaltaa.
- Vahingonkorvauksen vaatiminen ja teosta rankaiseminen ovat toisistaan riippumattomia toimenpiteitä. Vahingonkorvausta ei saa käyttää rangaistuksenomaisesti.

5. VELVOLLISUUS SIIVOTA OMAT JÄLKENSÄ

- Oppilaalla on velvollisuus siivota tai korvata tahallisesti tai huolimattomuuttaan aiheuttamansa vahinko.
- Perusopetuksessa koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellisista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään koulun omaisuuden tai tilan, jonka oppilas on tahallaan tai huolimattomuuttaan liannut tai saattanut epäjärjestykseen.
- Tekijän on oltava tiedossa ja yksilöitävissä.
- Oppilaalla ei teetetä ammattityötä. Tehtävä voi olla esim. lian poistamista, maalaamista, pieniä korjauksia tai uudelleenjärjestämistä.

- Tehtävän suorittaminen on valvottava eikä tehtävä saa olla iän ja kehitystason huomioon ottaen oppilaalle vaarallinen tai raskas eikä sen suorittaminen saa kestää enempää kuin kaksi tuntia.
- Oppilas ei voi tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois opetuksesta. Jos tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella, siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.
- Tehtävän suorittaminen on otettava huomioon, kun päätetään tämän lain mukaisista kurinpitotoimista sekä lasketaan korvattavan vahingon määrää, mikäli lisäksi vaaditaan vahingonkorvauksia.
- Jos oppilas kieltäytyy, harkitaan vahingonkorvausta.

6. KOULUMATKAT JA KIUSAAMINEN

- Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.
- Tavoitteena on tuoda esiin koulussa tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän lisäksi koulumatkalla esiin tulevat kiusaamis- ja häirintätapaukset.
- Koulukiusaamiseen selvästi liittyvä koulumatkoilla tapahtuva kiusaaminen on perusteltua ottaa osaksi tilanteen selvittämistä. Järjestyssäännöt ja toimivalta määrätä rangaistuksia eivät ole voimassa koulumatkoilla.
- Psykologin tai kuraattorin osaaminen voi olla tukena asian kokonaisvaltaisessa selvittämisessä.
- On suositeltavaa, että huoltajat ratkovat koulumatkoilla tapahtuneet häirintä- ja kiusaamisasiat.

7. VAARALLISTEN JA/TAI LAITTOMIEN ESINEIDEN KIELTO

- Oppilas/opiskelija ei saa tuoda kouluun/oppilaitokseen eikä työpäivän aikana pitää hallussaan sellaista esinettä/ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty.
- Alaikäisiltä kiellettyjä ovat muun muassa alkoholilain sekä tupakkalain mukaiset tuotteet. Kaikilta on kielletty muun muassa toisen vahingoittamiseen soveltuvat esineet tai aineet, kuten teräaseet tai ampumiseen soveltuvat esineet, syövyttävät tai lamauttamiseen soveltuvat aineet (ks. esim. järjestyslaki).
- Kielto koskee myös kaikkia muita sellaisia esineitä ja aineita, joilla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta tai jotka erityisesti soveltuvat omaisuuden vahingoittamiseen ja joiden hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.
- Näistä esineistä ja aineista sekä niiden säilytyksestä koulupäivän aikana voidaan määrätä tarkemmin koulun järjestyssäännöissä ja vastaavissa määräyksissä. Ei kuitenkaan voida ylittää lain asettamia rajoja.
- Kiellot ovat voimassa opetuksessa tai muussa koulun tai oppilaitoksen järjestämässä ja valvomassa toiminnassa myös normaali työpäivän ulkopuolella (esim. leirikoulussa ja retkellä).

8. OPETTAJAN JA REHTORIN OIKEUS TARKASTAA

- Opettajalla ja rehtorilla on oikeus tarkastaa, jos on ilmeistä että oppilaalla/opiskelijalla on kielletty tai vaarallinen esine tai aine. Tarkastusoikeutta ei ole muulla henkilökunnalla.
- Tarkastaa saa oppilaan/opiskelijan mukana olevat tavarat (mm. kassit ja penaalit), hänen hallinnassaan olevat koulun tai oppilaitoksen säilytystilat (mm. kaapit ja pulpetit) ja päällisin puolin hänen vaatteensa (mm. taskut ja lompakko).
- Tarkastuksen voi tehdä, kun osallistutaan opetussuunnitelman tai vuosisuunnitelman mukaiseen opetukseen ja toimintaan.
- Sellaisen kielletyn tai vaarallisen esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta (ei muuten kielletyt, esim. tupakka)
- Oppilas/opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.
- Tarkastamisessa ei saa käyttää voimakeinoja.
- Ennen tarkastusta on ilmoitettava tarkastuksen syy ja perustelu.
- Esineen tai aineen hallussapito on ilmeistä:
 - ei mahdollista ennakoivaa tai varmuuden vuoksi tapahtuvaa tarkistamista
 - omasta näköhavainnosta tai muuten saatujen luotettavien tietojen perusteella esim. muun tahon ilmoitus
- Tarkastajan on oltava oppilaan/opiskelijan kanssa samaa sukupuolta.
- Läsnä on oltava myös oppilaan valitsema toinen täysi-ikäinen koulun tai oppilaitoksen henkilö. Jos oppilaan pyytämää täysi-ikäistä ei ole saatavilla, opettaja silti pyytää mukaan toisen henkilön koulun henkilökunnasta.
- Kahdesta edellisestä säännöstä voidaan poiketa, mikäli asian kiireellinen luonne ja turvallisuus ehdottoman välttämättömästi sitä vaativat.
- Vaatteiden päällisin puolin tunnustelu erogeeniseksi luokiteltavien alueiden kohdalta on kielletty.
- Vaatetuksen ja ihon väliseltä alueelta ei ole oikeutta tarkistaa edes silloin, kun sijainnista varma tieto (poliisi paikalle).
- Tarkastusoikeus ei ulotu häiritsevän esineen tai aineen etsintään (epäily tulee olla ilmeistä).
- Jos oppilas ei suostu tarkastukseen (epäily vaarallisesta esineestä) pyydetään paikalle poliisi tai mahdollisesti huoltaja.
- Tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen oppilaan huoltajalle.
- Oppilaan tai opiskelijan tarkastaminen tulee aina kirjata.

9. OPETTAJAN JA REHTORIN TOIMIVALTA AINEEN TAI ESINEEN HALTUUNOTTAMISESSA

- Opettajalla ja rehtorilla on mahdollisuus toimia, mikäli arvioidaan kyseisessä tilanteessa välttämättömän tärkeäksi sekä riittävän turvalliseksi.
- Laissa (esim. alkoholilaki, järjestyslaki, tupakkalaki) kielletyt tai muutoin vaaralliset esineet tai aineet, joiden kouluun/oppilaitokseen tuomiseen ei ole hyväksyttävää syytä.
- Poisottamisessa on noudatettava hienotunteisuutta ja kunnioitettava henkilökohtaista koskemattomuutta sekä yksityisyyttä mahdollisimman pitkälle.

- Perusopetuksessa oppilaalta saa pyytää ja ottaa pois myös aineita ja esineitä, joita käytetään oppimisen ja opetuksen häiritsemiseen.
 - Häirinnän on oltava tosiasiallista ennen kuin esineen tai aineen voi ottaa pois. Niitä ei saa ottaa pois sillä perusteella, että niitä mahdollisesti voidaan käyttää häirintään. Esim. vain oppilaalta, joka aiheuttaa häiriötä kännykällään, voidaan ottaa kännykkä pois.
- Lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa tai aikuiskoulutuksessa häiritsevän esineen poisotto-oikeutta ei ole. Häiritsevää opiskelijaa on pyydetävä poistumaan ja tarvittaessa poistetaan luokasta.
- Haltuun ottamisesta on ilmoitettava alaikäisen oppilaan huoltajalle.
- Oppilaan tai opiskelijan esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee aina kirjata.

10. VOIMAKEINOJEN KÄYTTÖ OTETTAESSA POIS KIELLETTY ESINE TAI AINE

- Jos oppilas/opiskelija koettaa välttää haltuun ottamisen käyttämällä vastarintaa, kun häneltä otetaan pois turvallisuutta vaarantava aine tai esine tai oppimista ja opetusta tosiasiallisesti häiritsevä esine/aine, voidaan käyttää voimakeinoja, mikäli se on
 - välttämätöntä
 - oikeassa suhteessa oppilaan /opiskelijan ikään ja tilanteen uhkaavuuteen tai vastarinnan vakavuuteen sekä tilanteen kokonaisarviointiin nähden
 - turvallisuus ei vaarannu
- Poisottamisessa voidaan käyttää keinona esim. oppilaan kiinnipitämistä. Lyöminen, töniminen ja voimankäyttövälineiden käyttäminen on kiellettyä.
- Epävarmassa tilanteessa on pyydetävä poliisi paikalle.
- Käytettäessä voimakeinoja pois ottamisessa on opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle annettava kirjallinen selvitys tapahtuneesta.

11. ESINEIDEN JA AINEIDEN LUOVUTTAMINEN

- Häirintään käytetyt esineet luovutetaan heti tunnin päätyttyä tai päivän päätteeksi.
- Vain huoltajalle voidaan luovuttaa esimerkiksi alaikäiseltä poisotetut tupakkatuotteet ja alkoholi sekä tuotteet, joiden alaikäiselle luovuttamisen ei arvioida olevan turvallista niiden käyttötarkoitus huomioon ottaen. Täysi-ikäiselle luovutus tapahtuu työpäivän päätyttyä.
- Poliisille välittömästi aina silloin, kun on kyse huumausaineista, ampuma-aseista, aseiden osista tai muusta vastaavasta. Muut laittomat, esim. järjestyslainmukaiset esineet, luovutetaan mahdollisimman pian.
- Luovutukseen saakka esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti.
- Kolmen kuukauden kuluessa esineen tai aineen haltuunottoilmoituksesta se voidaan todisteellisesti hävittää.
- Luovuttaminen ja hävittäminen kirjataan.

12. JÄLKITOIMET

- Jos opettaja tai rehtori turvautuu poisottamisessa voimakeinoin, hänen tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen ja koulutuksen järjestäjälle.
- Oppilaan tai opiskelijan tarkastaminen sekä esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee aina kirjata.

- Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen oppilaan tai opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian. Suositeltavaa on olla yhteydessä huoltajaan jo ennen toimenpidettä, jos se on mahdollista.

13. SUUNNITELMA JA SEURAAMINEN

- Kurinpitorangaistuksien käyttöä, jälki-istuntoja sekä perusopetuksen kasvatuskeskusteluja koskeva suunnitelma tulee ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2016.
- Haltuunotto- ja tarkastamistoimenpiteiden käyttö tulee kouluissa ja oppilaitoksissa suunnitella ja ohjeistaa.
- Opetuksen järjestäjän tulee seurata kasvatuskeskustelun, kurinpidollisten toimien, häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistamisen, esineiden ja aineiden haltuunotto-oikeuden sekä oppilaan tavaroiden haltuunotto-oikeuden käyttöä ja toimien kehittymistä. Koulukohtaiset tiedot suositellaan käsiteltäviksi määräajoin koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä.

Lähdeaineisto:

Öberg, Janne: Ajankohtaista muuttuvasta lainsäädännöstä -luento 5.3.2014, Opetus- ja kulttuuriministeriö

Perusopetuslaki 29 §, 35 §, 36 § ja 47a § (30.12.2013/1267 sekä 13.6.2003/477)

LAKIPYKÄLÄT:

29 § [\(30.12.2013/1267\)](#)

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Opetuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. Opetuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen ja kasvatustieteiden käytäntöjen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallituksen tulee opetussuunnitelman perusteissa antaa määräykset suunnitelmien laatimisesta.

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut koulussa tai muussa opetuksen järjestämispaikassa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Edellä 4 momentissa tarkoitetuissa järjestyssäännöissä ja muissa järjestysmääräyksissä voidaan antaa kouluyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä sekä tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista esineistä tai aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa koulun omaisuuden käsittelystä, koulun tilojen siisteydestä huolehtimisesta sekä oleskelusta ja liikkumisesta koulurakennuksissa ja koulun alueella.

Pykälässä säädetyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa ajan, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai opetuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain tai sen nojalla annettujen säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan.

Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

[35 §](#)

Oppilaan velvollisuudet

Oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta.

Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäydyttävä asiallisesti.

Oppilaan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa ([412/1974](#)). Vahingoista tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle tai tämän muulle lailliselle edustajalle. ([30.12.2013/1267](#))

Jos tekijä on varmuudella tiedossa ja yksilöitävissä, koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellisista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään oppilaan tahallaan tai huolimattomuuttaan likaaman tai epäjärjestykseen saattaman koulun omaisuuden tai tilan. Tehtävä tulee suorittaa valvotusti eikä se saa muodostua oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle vaaralliseksi tai raskaaksi eikä sen suorittaminen saa kestää enempää kuin kaksi tuntia. Oppilas ei voi tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois opetuksesta. Mikäli tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella, siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Tehtävän suorittaminen tulee ottaa huomioon päätettäessä tämän lain mukaisista kurinpidollisista toimenpiteistä. ([30.12.2013/1267](#))

35 a § ([30.12.2013/1267](#))

Kasvatuskeskustelu

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä osallistumaan yhteensä enintään kaksi tuntia kestäväan kasvatuskeskusteluun. Kasvatuskeskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella.

Kasvatuskeskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa ja tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.

Kasvatuskeskusteluun määrää koulun opettaja tai rehtori. Kasvatuskeskustelu tulee kirjata ja siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajille. Huoltajalle tulee varata mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä, jos se 2 momentissa esitetty huomioon ottaen katsotaan tarpeelliseksi.

36 § [\(13.6.2003/477\)](#)

Kurinpito

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitorangaistuksia.

Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan määrätä työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään.

Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia. Oppilas voidaan myös velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan. [\(30.12.2013/1267\)](#)

Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta. [\(30.12.2013/1267\)](#)

36 a § [\(13.6.2003/477\)](#)

Menettely kurinpitoasiassa ja erottamisen täytäntöönpano

Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Ennen kurinpitorangaistuksen antamista on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäamisestä tarvittaessa koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata.

Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määräajaksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan

opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.

Määräaikaista erottamista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta on voimassa, mitä hallintolainkäyttölain [\(586/1996\) 31 §:n](#) 1 ja 2 momentissa ja 32 §:ssä säädetään, ja lisäksi, mitä jäljempänä 4 momentissa säädetään.

Kun oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, määräaikainen erottaminen voidaan panna täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen.

Määräaikaista erottamista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaisesta erottamisesta päätetään.

Rehtorin ja opettajan päätösvallassa jälki-istunnon määräämisessä sekä 36 §:n 2–4 momentissa tarkoitettu asiasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Määräaikaisesta erottamisesta päättää opetuksen järjestäjän asianomainen monijäseninen toimielin. Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen edustuksesta käsiteltäessä oppivelvollisen lapsen koulusta erottamista koskevaa asiaa säädetään lastensuojelulain 24 §:n 2 momentissa. Kirjallisen varoituksen antamisesta voi opetuksen järjestäjän niin päättäessä päättää myös koulun rehtori.
[\(30.12.2013/1267\)](#)

36 b § [\(13.6.2003/477\)](#)

Häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistaminen

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta oppilas, joka ei noudata 36 §:n 2 momentissa tarkoitettua poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa koulun alueelta oppilas, joka ei poistu saatuaan tiedon 36 §:n 3 momentissa tarkoitettu opetuksen epäamisestä.

Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Rehtori ja opettaja voivat 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain [\(39/1889\) 4 luvun 6 §:n](#) 3 momentissa ja 7 §:ssä.

36 c § [\(13.6.2003/477\)](#)

Kurinpitomenettelyn suhde syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun

Sinä aikana, jolloin oppilasta vastaan on vireillä syyte yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan samasta syystä saa aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä.

Jos tuomioistuin on vapauttanut oppilaan syytteestä, ei kurinpitomenettelyä saa aloittaa tai jatkaa samasta syystä muutoin kuin sellaisen menettelyn perusteella, jota ei ole katsottava rikokseksi, mutta josta voidaan rangaista kurinpidollisesti.

Jos tuomioistuin on tuominnut oppilaan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitorangeistusta. Oppilas saadaan kuitenkin erottaa määräajaksi, jos se oppilaan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.

36 d § [\(30.12.2013/1267\)](#)

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta 29 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain oppilaan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita sekä esineitä tai aineita, joita käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään [rikoslain 4 luvun](#) 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

Pykälässä säädettyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai opetuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain tai sen nojalla annettujen säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan.

36 e § [\(30.12.2013/1267\)](#)

Oikeus tarkastaa oppilaan tavarat

Koulun opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen 29 §:n 2 momentissa tarkoitetun kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussa pito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Oppilaalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva. Oppilaan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa koulun henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Edellä 3 momentissa säädetystä tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Pykälässä säädetty oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai opetuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain tai sen nojalla annettujen säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan.

36 f § [\(30.12.2013/1267\)](#)

Haltuunoton ja tarkastamisen yleiset periaatteet

Edellä 36 d ja 36 e §:ssä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa.

Edellä 36 d §:n mukaisten voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. Oppilaan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Edellä 36 d ja 36 e §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajille mahdollisimman pian.

36 g § [\(30.12.2013/1267\)](#)

Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen

Opettajan tai rehtorin 36 d §:n perusteella haltuun ottama häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Jos on todennäköistä, että häirintä oppitunnin jälkeen jatkuu, häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä.

Edellä 29 §:n 2 momentissa tarkoitetut kielletyt esineet ja aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos oppilaalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksien osat ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen tulee kirjata.

36 h § [\(30.12.2013/1267\)](#)

Oppilashuolto kurinpidon ja ojentamisen yhteydessä

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty 36 §:n 1 momentissa tarkoitettu kurinpidorangaistus tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi 36 §:n 2 tai

3 momentin nojalla, järjestetään tarvittava oppilashuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa 36 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden jälkeen.

36 i § ([30.12.2013/1267](#))

Kurinpäädollisten ja kasvatuksellisten toimien seuraaminen

Opetuksen järjestäjän tulee seurata 35 a, 36, 36 b, 36 d ja 36 e §:n mukaisten toimenpiteiden käyttöä ja niiden kehittymistä.

47 a § ([30.12.2013/1267](#))

Osallisuus ja oppilaskunta

Opetuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien oppilaiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden asemaan liittyvistä asioista. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun.

Edellä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulla koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunta voi olla useamman koulun yhteinen. Oppilaskunnan tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää oppilaiden ja opetuksen järjestäjän välistä yhteistyötä.

Opetuksen järjestäjän tulee kuulla koulun oppilaskuntaa ennen 1 momentissa mainittujen suunnitelmien ja määräysten vahvistamista sekä ennen muita oppilaiden asemaan olennaisesti vaikuttavia päätöksiä.

Tässä pykälässä tarkoitettu toiminta järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Tarkemmin toiminnan järjestämisestä päättää opetuksen järjestäjä. Toiminta tulee suunnitella opetussuunnitelman ja muiden koulun toimintaa ohjaavien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Opetuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää oppilaiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä koulun ja opetuksen järjestäjän toiminnasta.